

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc T-163/18

(zveřejnění formou výňatků)

Gabriel Amisi Kumba

v.

Rada Evropské unie

Rozsudek Tribunálu (devátého rozšířeného senátu) ze dne 12. února 2020

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k situaci v Demokratické republice Kongo – Zmrazení finančních prostředků – Prodloužení zápisu jména žalobce na seznamu osob, na které se vztahují omezující opatření – Povinnost uvést odůvodnění – Právo na obhajobu – Povinnost Rady sdělit nové skutečnosti odůvodňující prodloužení platnosti omezujících opatření – Nesprávné právní posouzení – Zjevně nesprávné posouzení – Právo na vlastnictví – Přiměřenost – Presumpce nevinoty – Námitka protiprávnosti“

1. *Akty orgánů – Odůvodnění – Povinnost – Rozsah – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Zmrazení finančních prostředků osob, které narušují právní stát nebo jsou zapojeny do páčání činů, které představují závažné porušování lidských práv – Minimální požadavky*
[Článek 296 SFEU; rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2017/2282, příloha II]

(viz body 32, 34–36)

2. *Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Zmrazení finančních prostředků osob, které narušují právní stát nebo jsou zapojeny do páčání činů, které představují závažné porušování lidských práv – Povinnost uvést v odůvodnění specifické a konkrétní důvody takových opatření – Rozhodnutí přijaté v souvislostech, které jsou dotčené osobě známy a které jí umožňují pochopit dosah opatření, jež vůči ní bylo přijato*
[Článek 296 SFEU; rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2017/2282, příloha II]

(viz body 33, 41–45)

3. *Právo Evropské unie – Zásady – Právo na obhajobu – Právo na účinnou soudní ochranu – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Zmrazení finančních prostředků osob, které narušují právní stát nebo jsou zapojeny do páčání činů, které*

představují závažné porušování lidských práv – Povinnost sdělit specifické a konkrétní důvody, na nichž se přijatá rozhodnutí zakládají – Povinnost umožnit dotčené osobě účelně vyjádřit své stanovisko k důvodům, které jsou proti ní uplatněny – Rozsah
[Listina základních práv Evropské unie, čl. 41 odst. 2 písm. a); rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2017/2282, příloha II]

(viz body 49, 50, 52)

4. *Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Zmrazení finančních prostředků – Právo na obhajobu – Následné rozhodnutí, jímž bylo žalobcovo jméno ponecháno na seznamu osob, na něž se vztahují tato opatření – Neexistence nových důvodů – Povinnost Rady sdělit dotčené osobě nové skutečnosti, které byly zohledněny při pravidelném přezkumu omezujících opatření – Sdělení nových skutečností dotčené osobě s cílem získat její vyjádření – Absence – Porušení práva na obhajobu*
[Rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2017/2282, čl. 9 odst. 2 a příloha II]

(viz body 54–61, 64, 67)

5. *Právo Evropské unie – Zásady – Právo na obhajobu – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Povinnost orgánů sdělit dotčené osobě nové skutečnosti, které byly zohledněny při pravidelném přezkumu omezujících opatření – Rozsah – Protiprávnost aktu závisující na důkazu o případném procesním dopadu porušení této povinnosti – Neexistence dopadu v projednávané věci*
[Rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2017/2282, příloha II]

(viz body 68–71, 73, 76)

6. *Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Rozsah působnosti – Osoby, které byly zapojeny do plánování, řízení nebo páčání činů, které představují závažné porušování nebo zneužívání lidských práv – Pojem – Osoby, které se těchto činů dopustily v minulosti, navzdory neexistenci skutečností prokazujících jejich zapojení nebo účast na těchto činech v současnosti – Zahrnutí – Výklad podpořený možností prodloužit platnost omezujících opatření – Užitečný účinek*
[Rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2016/2231 a (SZBP) 2017/2282, čl. 3 odst. 2 písm. b) a čl. 9 odst. 2]

(viz body 81–84, 86)

7. *Evropská unie – Soudní přezkum legality aktů orgánů – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Rozsah přezkumu – Zařazení žalobce na seznam tvořící přílohu napadeného rozhodnutí z důvodu jeho funkcí – Veřejně přístupné dokumenty svědčící o závažném porušování lidských práv – Důkazní hodnota – Zásada volného hodnocení důkazů*
[Listina základních práv Evropské unie, článek 47; rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2017/2282, příloha II]

(viz body 93–95, 98, 99)

8. *Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Zmrazení finančních prostředků osob, které narušují právní stát nebo jsou zapojeny do páčání činů, jež představují závažné porušování lidských práv – Kritéria – Funkce, z jejíhož titulu je dotyčný zodpovědný za násilí vůči civilnímu obyvatelstvu nebo za nedodržování zásad právního státu – Nesprávné posouzení – Absence*
[Rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2016/2231 a (SZBP) 2017/2282, příloha II]

(viz body 112–115)

9. *Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Zmrazení finančních prostředků osob, které narušují právní stát nebo jsou zapojeny do páčání činů, jež představují závažné porušování lidských práv – Omezení práva na vlastnictví – Porušení zásady proporcionality – Absence*
[Článek 3 odst. 5, čl. 21 odst. 2 písm. b) a c), a čl. 29 SEU a čl. 215 odst. 2 SFEU; Listina základních práv Evropské unie, čl. 17 odst. 1 a čl. 52 odst. 1; rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2016/2231 a (SZBP) 2017/2282, čl. 5 odst. 1]

(viz body 120–133)

10. *Právo Evropské unie – Zásady – Základní práva – Presumpce nevinu – Rozhodnutí o zmrazení finančních prostředků některých osob a subjektů vzhledem k situaci v Demokratické republice Kongo – Soulad s uvedenou zásadou – Podmínky*
[Listina základních práv Evropské unie, čl. 48 odst. 1; rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, ve znění rozhodnutí (SZBP) 2017/2282, čl. 5 odst. 1 a článek 9]

(viz body 136–141)

11. *Námitka protiprávnosti – Rozsah – Akty, proti nimž může být vznesena námitka protiprávnosti – Obecný akt, na němž je založeno napadené rozhodnutí – Nezbytnost právní vazby mezi napadeným aktem a sporným obecným aktem – Absence – Nepřípustnost*
[Článek 277 SFEU; rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, čl. 3 odst. 2 písm. b); nařízení Rady č. 1183/2005, čl. 2b odst. 1 písm. b)]

(viz body 145, 146)

12. *Evropská unie – Soudní přezkum legality aktů orgánů – Omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo – Rozsah přezkumu – Omezený přezkum obecných pravidel – Kritéria pro přijetí omezujících opatření – Zapojení do plánování, řízení nebo páčání činů, které představují závažné porušování lidských práv – Rozsah – Dodržení zásady právní jistoty vyžadující jasnost, určitost a předvídatelnost účinků právních pravidel*

[Článek 3 odst. 5 a čl. 21 odst. 2 písm. b) a c) SEU; čl. 275 druhý pododstavec SFEU; rozhodnutí Rady 2010/788/SZBP, čl. 3 odst. 2 písm. b), a (SZBP) 2016/2231, body 3 a 4 odůvodnění; nařízení Rady č. 1183/2005]

(viz body 147–157)

Shrnutí

V rozsudcích *Kumba v. Rada* (T-163/18) a *Kande Mupompa v. Rada* (T-170/18), vyhlášených dne 12. února 2020, zamítl Tribunál žaloby na neplatnost podané žalobci, z nichž první byl vojenským velitelem 1. obranné zóny armády Demokratické republiky Kongo (FARDC) a druhý guvernérem provincie Střední Kasai, proti aktům Rady Evropské unie¹, kterými byla především ponechána jejich jména na seznamu osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření přijatá vůči Demokratické republice Kongo s cílem nastolit trvalý mír v této zemi, uvedenému v příloze II rozhodnutí 2010/788 (dále jen „sporný seznam“).

Tyto rozsudky byly vyneseny v kontextu zhoršující se politické situace v Demokratické republice Kongo z důvodu nevyhlášení prezidentských voleb na konci roku 2016 a následného zhoršení bezpečnostní situace. Rada přijala v souladu s čl. 3 odst. 2 rozhodnutí 2010/788 omezující opatření vůči osobám zapojeným do činů představujících závažné porušování lidských práv v Demokratické republice Kongo. Vzhledem k tomu, že se jednotky FARDC účastnily nepřiměřeného použití síly a podílely se na násilném potlačování demonstrací, které se konaly v září 2016 v Kinshase, bylo jméno vojenského velitele 1. obranné zóny FARDC zařazeno na sporný seznam s odůvodněním, že byl z titulu své funkce zapojen do plánování, řízení či páchání činů, které představují závažné porušování lidských práv. Pokud jde o guvernéra provincie Střední Kasai, jeho jméno bylo na sporný seznam zařazeno s odůvodněním, že byl z titulu své funkce „odpovědný za nepřiměřené používání síly, násilné represe a mimosoudní popravy“ páchané bezpečnostními silami v tomto regionu od roku 2016, včetně údajného nezákonného zabíjení v únoru 2017. Rozhodnutím 2017/2282 prodloužila Rada dne 11. prosince 2017 zařazení jmen žalobců na sporném seznamu se stejným odůvodněním. Odůvodnění uvedené vůči guvernérovi provincie Střední Kasai bylo následně změněno dne 12. dubna 2018.

Žalobci se na podporu svých žalob dovolávali řady důvodů, jež vycházely mimo jiné z porušení povinnosti uvést odůvodnění a porušení práva na obhajobu, jakož i z nesprávného právního posouzení.

Pokud jde o porušení povinnosti uvést odůvodnění, poukázal Tribunál na to, že odůvodnění uvedené v rozhodnutí 2017/2282 i v prováděcím rozhodnutí 2018/569 uvádí specifické a konkrétní důvody, na základě kterých se na žalobce vztahovala kritéria pro zařazení na seznam, neboť toto odůvodnění odkazuje na jejich funkce a jejich zapojení v těchto funkcích do jednání kvalifikovaných jako závažné porušování lidských práv. Tribunál v této souvislosti upřesnil, že nelze rozumně vycházet z toho, že by žalobci nevěděli, že vzhledem ke svým funkcím měli faktickou moc přímo ovlivňovat jednání vojáků jednotek FARDC a bezpečnostních složek v provincii Střední Kasai, které byly v předmětném odůvodnění označeny odpovědnými za výše uvedené závažné porušování lidských práv. Tribunál uzavřel, že odůvodnění napadených aktů

¹ – Rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/2282 ze dne 11. prosince 2017, kterým se mění rozhodnutí 2010/788/SZBP o omezujících opatřeních vůči Demokratické republice Kongo (Úř. věst. 2017, L 328, s. 19), a ve vztahu k Alexi Kande Mupompovi prováděcí rozhodnutí Rady (SZBP) 2018/569 ze dne 12. dubna 2018, kterým se provádí rozhodnutí 2010/788/SZBP o omezujících opatřeních vůči Demokratické republice Kongo (Úř. věst. 2018, L 95, s. 21), a prováděcí nařízení Rady (EU) 2018/566 ze dne 12. dubna 2018, kterým se provádí článek 9 nařízení (ES) č. 1183/2005, kterým se ukládají některá zvláštní omezující opatření namířená proti osobám, které porušují zbrojní embargo vůči Konžské demokratické republice (Úř. věst. 2018, L 95, s. 9).

umožňuje žalobcům zpochybnit platnost ponechání jejich jmen na sporném seznamu a Tribunálu vykonat přezkum legality. Zamítl tedy žalobní důvod vycházející z porušení povinnosti uvést odůvodnění.

Pokud jde dále o právo na obhajobu, měl Tribunál za to, že i když bylo prodloužení opatření přijatých vůči žalobcům v rozhodnutí 2017/2282 založeno na stejném odůvodnění, jakým bylo odůvodněno přijetí původních opatření, nezprošťuje to Radu povinnosti respektovat právo žalobců na obhajobu, a zejména jim umožnit účelně vyjádřit své stanovisko ke skutkovým okolnostem, jež byly vzaty v úvahu při přijímání napadených aktů. Tribunál v tomto směru zdůraznil, že omezující opatření mají zajišťovací a již *per definitionem* dočasnou povahu a jejich platnost vždy závisí na přetrvávání skutkových a právních okolností, které vedly k jejich přijetí, jakož i na potřebě jejich zachování za účelem dosažení cíle, jež sledují. Radě přísluší, aby toto posoudila při pravidelném přezkumu uvedených opatření provedením aktualizovaného posouzení situace a zhodnocením dopadu uvedených opatření. Tribunál připomněl, že dodržení práva na obhajobu předpokládá, že Rada žalobcům před přijetím rozhodnutí o obnovení omezujících opatření vůči nim sdělí skutečnosti, na jejichž základě při pravidelném přezkumu předmětných opatření aktualizovala informace, jimiž odůvodnila prvotní zařazení jejich jmen na seznam. V projednávané věci, pokud jde o původní cíl sledovaný omezujícími opatřeními přijatými vůči Demokratické republice Kongo, a sice vytvořit vhodné podmínky pro uspořádání voleb a zabránit jakémukoliv porušování lidských práv, byla Rada při pravidelném přezkumu omezujících opatření uložených žalobcům povinna jim sdělit nové skutečnosti, jež měla k dispozici a na jejichž základě opětovně aktualizovala informace týkající se nejen jejich osobní situace, ale rovněž politické a bezpečnostní situace v Demokratické republice Kongo. Tribunál v tomto směru konstatoval, že Rada tím, že si nevyžádala vyjádření žalobců k těmto skutečnostem před přijetím napadených aktů, porušila jejich právo na obhajobu.

Tribunál nicméně připomněl, že je na soudu Evropské unie, aby ověřil, zda v případě pochybení, které má dopad na právo na obhajobu, mohl dotčený postup v závislosti na skutkových a právních okolnostech projednávané věci vést k jinému výsledku, jelikož by žalobci mohli lépe zajistit svou obhajobu, kdyby k tomuto pochybení nedošlo. Tribunál pak dospěl k závěru, že žádná skutečnost nenásvědčuje tomu, že kdyby byly žalobcům sděleny předmětné nové skutečnosti, nemusela by být dotyčná omezující opatření přijatá vůči nim ponechána v platnosti. Na základě výše uvedeného zamítl Tribunál žalobní důvod vycházející z porušení práva na obhajobu.

Žalobci konečně tvrdili, že se Rada dopustila nesprávného právního posouzení, když přijala napadené akty na základě skutečností, které již v okamžiku jejich přijetí nebyly dány, což je v rozporu s kritériem pro zařazení na seznam, jež používá přítomný čas a mívá na osoby, jež jsou „zapojeny do [...] činů, které představují závažné porušování [...] lidských práv“. Tribunál měl v tomto ohledu za to, že použití přítomného času při vymezení kritérií pro zařazení na seznam osob, na něž se vztahují omezující opatření, neimplikuje, že skutečnosti, jež byly základem pro zařazení jména osoby nebo subjektu na tento seznam, musí přetrvávat i v okamžiku, kdy bylo rozhodnuto o zařazení nebo ponechání tohoto zařazení v platnosti, neboť přítomný čas odkazuje na obecný význam vlastní právními definicím, a nikoli na dané časové období. Tribunál dodal, že vzhledem k tomu, že se Rada v odůvodnění zařazení žalobců na sporný seznam rozhodla odkázat na konkrétní skutečnosti a situace, do nichž byly zapojeny bezpečnostní síly, které operovaly pod jejich velením, mohlo samozřejmě jít pouze o jednání v minulosti. Tribunál závěrem poznamenal, že nemá-li být čl. 9 odst. 2 rozhodnutí 2010/788, ve znění rozhodnutí 2017/2282, podle kterého „má-li Rada za to, že cílů omezujících opatření nebylo dosaženo, bude odpovídajícím způsobem

prodloužena jejich použitelnost nebo budou změněna“, zbaven svého užitečného účinku, je tento výklad podpořen tímto ustanovením. Tribunál tudíž zamítl žalobní důvod vycházející z nesprávného právního posouzení a zamítl žalobu jako celek.